

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

1 บทนำและสาระสำคัญของยุทธศาสตร์

การพัฒนาประเทศให้สมดุลและยั่งยืนได้ สังคมไทยจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาที่สอดคล้องและต่อเนื่องจากการสร้างคนที่มีความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกสาธารณะ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมที่สมดุลและมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้คนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิตพื้นฐาน สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐานในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบภาครัฐ ตลอดจนเสนอความคิดเห็นต่อกระบวนการพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมแก่ประชาชนทุกคนผ่านการสร้างโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยการประกอบอาชีพ แหล่งทรัพยากร บริการสาธารณะพื้นฐาน และแหล่งข้อมูลข่าวสาร สามารถลดความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากความไม่เท่าเทียมทางโอกาสระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ ลง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

2 สถานการณ์ด้านการสร้างความเป็นธรรมในภาพรวม

การพัฒนาตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ในหนึ่งปีที่ผ่านมาสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้านความมั่นคงทางอาชีพ รายได้ การเข้าถึงบริการทางสังคมและสาธารณูปโภคอันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้ดีขึ้น สวัสดิการของภาครัฐสามารถครอบคลุมกลุ่มประชากรได้มากขึ้นเป็นลำดับ ชุมชนมีความเข้มแข็งในการดูแลตนเองและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เมืองการปกครองที่ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความโปร่งใสและความเป็นธรรม ประกอบกับ ความไม่เท่าเทียมของหญิงชายในการดำรงตำแหน่งบริหาร และการขาดความตื่นตัวในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนยังเป็นปัจจัยท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาสังคม ดังนี้

2.1 ความครอบคลุมของสวัสดิการภาครัฐทำให้ช่องว่างความเหลื่อมล้ำระหว่างประชากรลดลง แต่สัดส่วนการถือครองรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรมีช่องว่างมากขึ้น สัดส่วนรายได้ระหว่างกลุ่มประชากรที่มีรายได้สูงสุดต่อกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำสุดยังคงมีความแตกต่างอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการกระจายรายได้ อันเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมทางโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร กิจกรรม และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม

2.2 ความตื่นตัวทางการเมืองของคนไทยสูงขึ้น แต่ยังมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ดีของภาครัฐ และการร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐโดยประชาชน การรับรู้ถึงสิทธิทางการเมืองของประชาชนและการใช้สิทธิเลือกตั้งมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากประชาชนยังขาดความตื่นตัวในการติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐ ส่งผลให้ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันปี 2555 ของประเทศไทยยังมีคะแนนเท่ากับช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 คือ 3.3 - 3.5 คะแนน ซึ่งลดลงจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่มีคะแนนอยู่ช่วง 3.2 - 3.8 ขณะที่ภาพลักษณ์ของภาคเอกชนในตลาดหลักทรัพย์ โดยเฉพาะเรื่องบทบาทกรรมการ ความน่าเชื่อถือของผู้บริหาร การให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และความรับผิดชอบต่อสังคมดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.3 สถาบันการเมืองการปกครองและสถาบันทางเศรษฐกิจที่ขาดความโปร่งใสและความเป็นธรรม นำมาซึ่งการเพิ่มความขัดแย้งระหว่างเครือข่ายทางสังคมที่มีบรรทัดฐานแตกต่างกัน ส่งผลให้สังคมไทยแตกแยก ขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว และสังคมโดยรวม ดังจะเห็นได้จากดัชนีความสงบสุขของประเทศไทยที่ลดลงจากอันดับที่ 107 ในปี 2554 เป็นอันดับที่ 126 ในปี 2555 จากทั้งหมด 158 ประเทศ

2.4 ความเท่าเทียมของหญิงและชายมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น แต่โอกาสที่ผู้หญิงจะก้าวไปสู่ระดับบริหารประเทศหรือระดับตัดสินใจยังมีน้อย เด็กหญิงและชายได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม หากโอกาสที่ผู้หญิงจะก้าวสู่ระดับบริหารหรือระดับตัดสินใจทั้งในภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนยังไม่สัดส่วนต่ำกว่าผู้ชายมาก

2.5 ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ นำไปสู่การสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งแก่ชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการร่วมจัดทำแผนแม่บทชุมชน และเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในสังคม จัดทำงบประมาณให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมบริการสาธารณะและมีความโปร่งใส ทั้งนี้ การจัดทำแผนแม่บทชุมชนยังต้องมีการพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความเป็นธรรมในสังคม อันส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สังคมมีคุณภาพ ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในขณะเดียวกันต้องจัดทำแผนแม่บทชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่เกิดขึ้น

3 การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์

3.1 เป้าหมายที่ 1 ลดช่องว่างรายได้ระหว่างกลุ่มคนและพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานรากและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชน

3.1.1 ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้หรือการกระจายรายได้ : ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา การกระจายรายได้ในภาพรวมดีขึ้นเล็กน้อย โดยค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefficient) ลดลงจาก 0.496 ในปี 2550 เป็น 0.487 ในปี 2552 และ 0.484 ในปี 2554 ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการให้สวัสดิการมีความครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นทั้งสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันไดคนละ 500, 600, 700, 800 หรือ 1,000 บาท/คน/เดือน ตามช่วงอายุที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ในปี 2554 นั้นสะท้อนว่าประเทศไทยยังมีปัญหาการกระจายรายได้ในระดับปานกลาง เพราะ

ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงอยู่กับกลุ่มคน 10 % ที่รวยที่สุด ถึงร้อยละ 39.2 ขณะที่กลุ่มคน 10 % ที่จนที่สุดเป็นเจ้าของรายได้เพียงร้อยละ 1.56 โดยความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคน 10 % ที่รวยที่สุดกับกลุ่มคน 10 % ที่จนที่สุดห่างกันถึง 25.1 เท่า

3.1.2 สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มลดลงเล็กน้อย โดยสัดส่วนของมูลค่าผลผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศคิดจากร้อยละผลิตภัณฑ์และบริการของ SME ต่อ GDP ในปี 2550 คิดเป็นร้อยละ 38.7 และมีแนวโน้มลดลง โดยในปี 2554 เหลือร้อยละ 36.6 ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของกลุ่มรายได้ระดับปานกลาง ดังนั้นการที่ยกระดับฐานะของประชาชนให้สูงขึ้นตามมาตรฐานการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ควรมีแนวทางในการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเพิ่มรายได้ให้แก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเศรษฐกิจชุมชน เป็นการขยายฐานกลุ่มรายได้ระดับกลางให้กว้างขึ้นและยกระดับกลุ่มรายได้ต่ำให้สูงขึ้น โดยการสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การสร้างโอกาสทางการศึกษาของบุตรหลานและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 1 การกระจายรายได้และสัดส่วนมูลค่าผลผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ปี 2550 - 2555

ตัวชี้วัด	แผนฯ 10					แผนฯ 11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
1.ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ด้านรายได้ของประเทศไทย	0.496		0.487		0.484	
2.สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากร ตามระดับรายได้ (ร้อยละ)						
กลุ่ม 10% ที่ 1 (จนที่สุด)	1.56		1.63		1.56	
กลุ่ม 10% ที่ 2	2.68		2.83		3.05	
กลุ่ม 10% ที่ 3	3.53		3.69		3.88	
กลุ่ม 10% ที่ 4	4.49		4.63		4.77	
กลุ่ม 10% ที่ 5	5.61		5.68		5.78	
กลุ่ม 10% ที่ 6	7.02		7.05		7.04	
กลุ่ม 10% ที่ 7	8.92		8.89		8.65	
กลุ่ม 10% ที่ 8	11.57		11.49		10.94	
กลุ่ม 10% ที่ 9	16.14		15.99		15.10	
กลุ่ม 10% ที่ 10 (รวยที่สุด)	38.47		38.11		39.21	
รวม	100.0		100.0		100.0	
สัดส่วนกลุ่มที่ 10/กลุ่มที่ 1 (เท่า)	24.61		23.36		25.09	
3. สัดส่วนของมูลค่าผลผลิตวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ร้อยละ ผลิตภัณฑ์และบริการของ SMEs ต่อ GDP)	38.7	38.1	37.8	37.1	36.6	

ที่มา : 1. และ 2. ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช.

3. สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

3.2 เป้าหมายที่ 2 ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเท่าเทียมทางเพศมากขึ้น ทั้งในเรื่องรายได้ โอกาสทางอาชีพ และโอกาสในการดำรงตำแหน่งในระดับบริหารและระดับการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 ความเป็นธรรมด้านโอกาสทางอาชีพ และการคุ้มครองทางสังคม ปี 2550 - 2555

รายการ	แผนฯ 10					แผนฯ 11
	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
1. อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน:						
- ผู้สูงอายุ	37.71	37.59	38.51	38.04	37.46	38.47
- สตรี	64.17	64.52	64.66	64.28	64.33	64.31
2. สัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพ :						
- ความครอบคลุมหลักประกันสุขภาพ	98.75	99.16	99.47	99.36	99.95	99.90
3. สัดส่วนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของกำลังแรงงานทั้งหมด	-	-	-	-	1.52	3.28
4. สัดส่วนผู้หญิงในระดับบริหารหรือในระดับการตัดสินใจ :						
- ภาครัฐ	22.18	21.28	24.18	24.44	25.51	39.00
- ภาคเอกชน	35.37	-	-	-	45.00	-
- ภาคการเมืองระดับชาติ	11.70	16.21	12.00	-	15.8	6.43
- ภาคการเมืองระดับท้องถิ่น	4.68	5.63	4.22	4.17	-	-

ที่มา: 1. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 2. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 3. สำนักบริหารสารสนเทศการประกัน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
 4. ศูนย์ข้อมูลกลางด้านการส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย

3.2.1 การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ขณะที่การมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของสตรีอยู่ในระดับคงที่ โดยอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 37.46 ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นร้อยละ 38.47 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขณะที่อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานของสตรีเป็นร้อยละ 64.33 ในปี 2554 และร้อยละ 64.31 ในปี 2555 อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะผลักดันให้ หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินโครงการที่เอื้อต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุและสตรี โดยได้ดำเนินโครงการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ซึ่งจัดสรรงบประมาณ 7,700 ล้านบาทหรือเฉลี่ย 100 ล้านบาทต่อจังหวัด ซึ่งนโยบายนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนให้กับกลุ่มสตรีได้มากยิ่งขึ้น

3.2.2 การคุ้มครองทางสังคมมีความครอบคลุมมากขึ้น ประชากรที่สามารถเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพครอบคลุมหลักประกันสุขภาพในระยะแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ขยายได้ครอบคลุมประชาชนคิดเป็นร้อยละ 99.90 ของประชากรผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพทั่วประเทศ 64.59 ล้านคน โดยได้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิครบถ้วนภายใต้ระบบที่มีมาตรฐานเดียวกันเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของ 3 กองทุน โดยนําร่องการรักษายาพยาบาลกรณีการเจ็บป่วยฉุกเฉิน สามารถเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศได้ทันทีที่อยู่ใกล้ที่สุด โดยไม่ต้องถามสิทธิ ไม่ต้องสำรองเงินจ่าย แต่เมื่อผู้ป่วยมีอาการทุเลาแล้วจะต้องย้ายไปรักษาตัวในโรงพยาบาลตามสิทธิของผู้ป่วยทันที

3.2.3 แรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของกำลังแรงงานทั้งหมดเพิ่มขึ้น โดยในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 สัดส่วนของแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่เข้าถึงระบบสวัสดิการสังคมของกำลังแรงงานทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 3.28 ของกำลังแรงงานทั้งหมดซึ่งเป็นผลจากการขยายความคุ้มครองประกันสังคมสู่แรงงานนอกระบบให้ครอบคลุมมากขึ้นของกระทรวงแรงงานและถือเป็นนโยบายของรัฐบาลด้วย อย่างไรก็ตาม แนวนโยบายดังกล่าวยังไม่มีความคืบหน้ามากนัก เนื่องจากแรงงานนอกระบบ ประมาณ 1 ใน 5 เท่านั้นที่สนใจจะเข้าร่วมในระบบประกันสังคม ส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าร่วมด้วยเหตุผลหลักคือ รายได้ไม่แน่นอน ไม่มีเงินจ่ายสมทบ และได้รับสวัสดิการอื่นแล้ว ดังนั้น จึงควรขยายความคุ้มครองแรงงานนอกระบบทั้งที่เป็นทางการ (ตามระบบประกันสังคม) และไม่เป็นทางการ โดยใช้ชุมชนเป็นกลไกในการดำเนินงานในการจัดตั้งระบบการออมเพื่อสวัสดิการและชราภาพให้แก่แรงงานนอกระบบ นอกจากนี้ ควรสร้างมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานให้แก่แรงงานนอกระบบ สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของแรงงานนอกระบบ จัดตั้ง/ขยายกองทุนประกันสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบ รวมทั้งขยายงานของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานสู่แรงงานนอกระบบให้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่ทำงานนอกระบบมีงานที่มีคุณค่า และสามารถสร้างผลผลิตให้แก่เศรษฐกิจของประเทศได้

3.2.4 ผู้หญิงในระดับบริหารหรือในระดับการตัดสินใจยังมีอยู่จำนวนน้อยมาก โดยในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 โอกาสที่ผู้หญิงจะเข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจภาคการเมืองระดับท้องถิ่นมีเพียงร้อยละ 6.43 สำหรับผู้หญิงที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชน มีเพียงร้อยละ 39 ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งลดลงจากปี 2554 แต่ประเทศไทยยังคงอยู่ในลำดับที่ 3 จาก 34 ประเทศ (ผลสำรวจของบริษัท “แกรนท์ ธอร์นตัน”)

3.3 เป้าหมายที่ 3 ประชาชนรับรู้สิทธิและหน้าที่และเข้าถึงบริการของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ภาคีการพัฒนาต่างๆมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม แต่ความขัดแย้งในสังคมไทยเพิ่มมากขึ้น กระทบต่อความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และความสุขของคนในประเทศลดลง โดยดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index) ซึ่งใช้ชี้วัดระดับความขัดแย้งและความรุนแรงในสังคม ปี 2555 มีค่าเท่ากับ 2.303 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากปี 2554 ส่งผลให้อันดับของประเทศปรับลดลงจาก อันดับที่ 107 เป็น อันดับที่ 126 จาก 158 ประเทศทั่วโลก ซึ่งให้เห็นถึงความสงบสุขและสันติภาพในสังคมไทย รวมถึงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่ลดระดับลงเมื่อพิจารณาจาก ดัชนีความสงบสุข (Positive Peace Index) ซึ่งเป็นดัชนีที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดการทำหน้าที่รัฐบาล สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การกระจายทรัพยากร การเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ระดับการศึกษา และระดับภาพลักษณ์การทุจริตประพฤติมิชอบ พบว่า

ในปี 2555 ประเทศไทยมีค่าดัชนีความสงบสุขอยู่ที่ 2.982 หรือคิดเป็นอันดับที่ 66 จาก 108 ประเทศที่เข้ารับการประเมิน

ตารางที่ 3 ดัชนีสันติภาพโลกและดัชนีความสงบสุข ปี 2550 - 2555

ตัวชี้วัด	แผนฯ 10					แผนฯ 11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
1. ดัชนีสันติภาพโลก (Global Peace Index)	2.491 (อันดับที่ 105)	2.424 (อันดับที่ 118)	2.353 (อันดับที่ 118)	2.393 (อันดับที่ 124)	2.247 (อันดับที่ 107)	2.303 (อันดับที่ 126)
2. ดัชนีความสงบสุข (Positive Peace Index)						2.982 (อันดับที่ 66)

3.4 เป้าหมายที่ 4 คนยากจนและด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีภูมิคุ้มกันและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ชุมชนเป็นพลังสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยชุมชนมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 46.36 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 76.47 ในปี 2554 เนื่องจากชุมชนมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง มีกลุ่มสวัสดิการชุมชนซึ่งเป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชน อีกทั้งสมาชิกชุมชนยังสามารถพึ่งตนเองได้และมีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตารางที่ 4 ดัชนีชุมชนเข้มแข็ง ปี 2550 - 2555

องค์ประกอบของดัชนี	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10					แผนฯ 11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ภาพรวม	46.36	55.73	60.89	66.07	76.47	-
1. ชุมชนพึ่งตนเองได้						
▪ ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน	74.96	73.24	46.54	57.30	38.18	-
▪ การเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	67.60	67.60	81.72	81.72	85.42	-
2. ชุมชนเกื้อกูลกัน						
▪ การมีสวัสดิการชุมชน	21.49	41.04	57.66	62.64	91.14	-
	21.49	41.04	57.66	62.64	91.14	-

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช).

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.0 - 100

ระดับดี = ร้อยละ 80.0 - 89.9

ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 - 79.0

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 - 69.9

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ 59.9

3.5 เป้าหมายที่ 5 ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยดีขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากมีการบริหารจัดการที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ และเพิ่มการมีส่วนร่วมของทุกภาคีในการพัฒนาประเทศ โดยคะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทยเพิ่มขึ้นจาก 3.4 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 เป็น 37 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 เนื่องจากการดำเนินงานของรัฐบาลมีทิศทางการขับเคลื่อนงานที่มุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักรู้ การพัฒนาองค์กรที่โปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย รวมถึงการตรวจสอบและการเฝ้าระวังเชิงรุก อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคะแนนภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของไทยจะ

เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยทั่วโลก (43 คะแนน) และต่ำกว่าประเทศในกลุ่มอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ บรูไน และมาเลเซีย ซึ่งเมื่อเทียบกับอันดับทั่วโลกแล้วไทยยังคงลุ่มงาอยู่อันดับที่ 88 ทั้งนี้เพราะประเทศทั่วโลกต่างมีความตื่นตัวด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันมากขึ้นและมุ่งส่งเสริมการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการปัญหาดังกล่าว ดังนั้นประเทศไทยทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรความร่วมมือต่างๆ ควรดำเนินงานเชิงรุกในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบอย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านความโปร่งใสและความซื่อสัตย์สุจริต สร้างจิตสำนึกและเฝ้าระวังตรวจสอบการใช้อำนาจหรือการดำเนินงานของรัฐโดยชอบธรรม การแจ้งข้อมูลเบาะแสที่เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการรณรงค์ต่อต้านการทุจริตอย่างจริงจัง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริตให้เข้มแข็งและยั่งยืน

ตารางที่ 5 ภาพลักษณ์การคอร์รัปชันในกลุ่มประเทศอาเซียน ปี 2550 – 2555

ประเทศ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10					แผนฯ 11	อันดับปี 2555
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	
สิงคโปร์	9.3	9.2	9.2	9.3	9.2	87	5
บรูไน	n.a.	n.a.	5.5	5.5	5.2	55	46
มาเลเซีย	5.1	5.1	4.5	4.4	4.3	49	54
ไทย	3.3	3.5	3.4	3.5	3.4	37	88
ประเทศ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10					แผนฯ 11	อันดับปี 2555
	2550	2551	2552	2553	2554	2555	
อินโดนีเซีย	2.3	2.6	2.8	2.8	3.0	32	118
เวียดนาม	2.6	2.7	2.7	2.7	2.9	31	123
ฟิลิปปินส์	2.5	2.3	2.4	2.4	2.6	34	105
ลาว	1.9	2.0	2.0	2.1	2.2	21	160
กัมพูชา	2.0	n.a.	2.0	2.1	2.1	22	157
เมียนมาร์	1.4	1.3	1.4	1.4	1.5	15	172

ที่มา : Corruption Perception Index : CPI, Transparency International : TI www.Transparency.org (2007– 2012)

หมายเหตุ : ปี 2550 - 2554 คะแนนมีค่า 0 – 10 ถ้าได้คะแนน 10 หมายถึง การคอร์รัปชันต่ำหรือการบริหารงานของเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างโปร่งใสและในปี 2555 มีการปรับฐานคะแนนจากคะแนนเต็ม 10 มาเป็นคะแนนเต็ม 100 ซึ่งตัวเลขคะแนนที่มากหมายถึงการมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันที่ต่ำ

4 ผลการพัฒนาตามแนวทางยุทธศาสตร์

4.1 การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย และเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการความเสี่ยงและสร้างโอกาสในชีวิตให้แก่ตนเอง

4.1.1 ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้มีฐานการพัฒนาที่ครอบคลุมทั่วถึงและยั่งยืน พร้อมทั้งเศรษฐกิจฐานรากให้มีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น โดยในปี 2555 มีวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจที่จดทะเบียน 71,965 แห่ง มีสมาชิก 1.25 ล้านราย สร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุนโดยสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณสะสมจำนวน 4,333 กองทุน จำนวน 7,995 โครงการ เป็นเงิน 1,462.56 ล้านบาท รวมทั้งมีการยกระดับและสร้างเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตร โดยการรับจำนำ

สินค้าเกษตร โดยในปี 2555 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้ทำสัญญาและจ่ายเงินกู้เกษตรกรที่ทำข้าว นาปี 1,757,121 ราย ปริมาณข้าวเปลือก 11.45 ล้านตัน เป็นเงิน 184,407 ล้านบาท มันสำปะหลัง 171,092 ราย ปริมาณมันสำปะหลัง 8.26 ล้านตัน เป็นเงิน 22,483 ล้านบาท นอกจากนั้น ยังได้ช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากไร้ด้านหนี้สิน โดยช่วยเหลือเยียวาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเพื่อลดต้นทุนการผลิต การพักหนี้เกษตรกรรายย่อยและประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้คงค้างต่ำกว่า 500,000 บาท โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ 2.3 ล้านราย เป็นจำนวนเงิน 2.7 แสนล้านบาท

4.1.2 ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรและสิทธิทางทรัพย์สินให้เกิดความเป็นธรรม โดยขยายเขตการจตุรูปที่ดิน ทำให้มีการจัดที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งสิ้น จำนวน 2.59 ล้านราย จำนวน 34.73 ล้านไร่ (มีนาคม 2556) รวมทั้งการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสรร ใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยการร่วมกันดำเนินการตรวจสอบแนวเขตเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เพื่อร่วมดูแลรักษาป่าและจัดทำท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.1.3 พัฒนาการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและสนับสนุนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาอาชีพ โดยส่งเสริมการนำ ICT มาใช้ในการบริหารจัดการและบริการทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต รวมถึงการได้รับบริการข้อมูลสถิติและสารสนเทศที่มีคุณภาพ เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ส่งเสริมการจัดตั้งการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน 100 ศูนย์ทั่วประเทศ ติดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไร้สายภายใต้โครงการ Wi-Fi ฟรีในที่สาธารณะจำนวน 10,000 จุดในพื้นที่เขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โครงการศูนย์บริการข้อมูลภาครัฐเพื่อประชาชน

4.1.4 ส่งเสริมการใช้สิทธิแรงงานขั้นพื้นฐานในสถานประกอบการ ได้มีการกำหนดอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน เป็นการคุ้มครองลูกจ้างกึ่งฝีมือและมีฝีมือที่ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือ ให้ได้รับค่าจ้างในอัตราที่เหมาะสมและเป็นธรรม จึงได้มีการปรับอัตราค่าจ้างตามมาตรฐานฝีมือใน 22 สาขา อาชีพจากวันละ 250 - 690 บาท เป็นวันละ 320 - 775 บาท รวมทั้งได้มีการคุ้มครองแรงงานด้านสวัสดิการและความปลอดภัยในการทำงาน โดยในปี 2554 มีสถานประกอบการที่มีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย 42,767 แห่งหรือร้อยละ 96.71 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 95.05 ในปี 2553 นอกจากนั้นยังมีการคุ้มครองแก่ลูกจ้างผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม มีผู้ประกันตนได้รับสิทธิประโยชน์จากการประกันสังคม 7 กรณี 12,766,588 ราย เงินประโยชน์ทดแทน 10,738.67 ล้านบาท และได้รับประโยชน์จากความคุ้มครองตามกฎหมายกองทุนเงินทดแทน จำนวน 8,546,104 คน นายจ้าง 342,570 ราย และลูกจ้างได้รับเงินทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน จำนวน 41,548 ราย เงินประโยชน์ทดแทน 436.87 ล้านบาท นอกจากนั้น ในปี 2555 มีสถานประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 94.52 จากร้อยละ 89.38 ในปี 2554 ในขณะเดียวกัน แรงงานได้รับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน โดยส่งเสริมให้สถานประกอบการได้ฝึกอบรมฝีมือแรงงานเองภายใต้การส่งเสริมตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 จำนวน 3,481,957 คน โดยจูงใจให้สถานประกอบการสามารถนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดฝึกอบรมให้ลูกจ้างไปลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีได้จำนวนร้อยละ 200 รวมทั้งการณรงค์ให้สถานประกอบการเข้าสู่ระบบมาตรฐานแรงงานไทย ความรับผิดชอบทางสังคมของธุรกิจไทยหรือ มรท. 8001-2553 เพื่อให้มีการจัดการแรงงานที่ดี ยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานและความเข้มแข็งของธุรกิจ โดยมีระบบตรวจประเมินและให้การรับรองตามหลักสากลตั้งแต่ปี 2546-2555 มีสถานประกอบการขอรับการตรวจประเมิน มรท. และได้รับการรับรองจำนวน 1,713 แห่ง ลูกจ้างที่

เกี่ยวข้องจำนวน 1,219,301 คน รวมถึงการจัดตั้ง “ศูนย์ปฏิบัติการเฉพาะกิจด้านแรงงานสัมพันธ์” ขึ้นในแต่ละภูมิภาคจำนวน 5 ศูนย์ เพื่อส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ ให้สามารถแก้ไขปัญหาแรงงานสัมพันธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.5 ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนไทย โดยการให้ผลประโยชน์ทางภาษีสำหรับภาคธุรกิจที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การให้แรงงานได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะฝีมือ จำนวน 4,021,475 คน คิดเป็นร้อยละ 125.67 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3,200,000 คน การส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 เพื่อคุ้มครองให้คนพิการมีงานทำหรือประกอบอาชีพ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ และนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการต้องรับคนพิการเข้าทำงานในสัดส่วน 100:1 คน มีคนพิการได้รับการส่งเสริมอาชีพแล้วจำนวน 16,756 คน รวมถึง การสร้างความเป็นธรรมต่อแรงงาน ทั้งในด้านค่าจ้างแรงงาน ความปลอดภัยและคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานในทุกระดับ โดยการยกระดับรายได้ (แรงงาน 300 บาทต่อวัน และเงินเดือนผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่น้อยกว่า 15,000 บาท) รวมถึงการคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี โดยในปี 2555 มีแรงงานเด็กและสตรีทั้งในระบบและนอกระบบ ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 98.28 จากแรงงานเด็กและสตรีที่ได้รับการตรวจคุ้มครองทั้งหมด นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมการจัดสวัสดิการเพิ่มเติมให้แก่แรงงานผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดตั้งมูมนมแม่ในสถานประกอบการ ปัจจุบันได้จัดตั้งมูมนมแม่ในสถานประกอบการแล้วจำนวน 885 แห่ง มีลูกจ้างหญิงที่ใช้บริการมูมนมแม่จำนวน 5,793 คน การจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กในสถานประกอบการและชุมชนจำนวน 61 แห่ง นอกจากนี้ ยังได้สร้างความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค ชุมชนและสังคมส่วนรวม โดยส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการที่ดีในภาคเอกชน การสนับสนุนให้ภาคเอกชนยึดมั่นในความรับผิดชอบต่อลูกค้า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและกำกับดูแลโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม (ธงชาวดาวเขียว) และการดำเนินกิจกรรมโครงการรางวัลคุณภาพแห่งชาติ รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองผู้บริโภคสู่อาเซียน โดยการจัดทำตราสัญลักษณ์คุ้มครองผู้บริโภค (Consumer Protection Guarantee) แสดงไว้บนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบจาก สคบ.

4.1.6 ปรับโครงสร้างภาษีทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้และเป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรและการถือครองทรัพย์สิน มีการดำเนินการที่สำคัญ คือ การปรับโครงสร้างภาษีบุคคลธรรมดาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ การเร่งรัดการบังคับใช้กฎหมายภาษีสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงเกณฑ์การให้สิทธิประโยชน์และการลดหย่อนทางภาษีให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการปรับรอบระยะเวลาบัญชีเพื่อให้นิติบุคคลสามารถได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดอัตราภาษีนิติบุคคลได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

4.1.7 พัฒนากลไกการให้ความช่วยเหลือประชาชนและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายตามข้อตกลงการค้าและการลงทุนเสรีระหว่างประเทศ ควบคู่ไปกับการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการเพิ่มความรู้และทักษะสำหรับแรงงานไทย สร้างโอกาสทางอาชีพและธุรกิจใหม่ๆ โดยร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์ การสนับสนุนด้านแหล่งเงินทุนที่จำเป็นในช่วงของการปรับตัวสู่อาชีพหรือการประกอบการใหม่ๆ เช่น การจัดสรรเงินภายใต้โครงการเพิ่มทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การ

ยกระดับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การเป็นสถาบันการเงินชุมชน โดยร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และธนาคารออมสิน การจัดตั้งกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อเป็นแหล่งทุนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบทบาทสตรีให้มีศักยภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การจัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาและสถาบันอาชีวศึกษาหรือบุคคลที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่เกิน 5 ปีการศึกษา ที่มีศักยภาพทางความคิดที่มุ่งให้เกิดวิสาหกิจนวัตกรรมใหม่ หรือการลงทุนในเศรษฐกิจรูปแบบใหม่

4.1.8 ยกระดับคุณภาพของระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง โดยการพัฒนาระบบประกันสุขภาพ ให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิครบถ้วนภายใต้ระบบมาตรฐานเดียวกัน และการดำเนินการตาม “โครงการบูรณาการสิทธิประโยชน์ของระบบหลักประกันสุขภาพทั้งสามระบบ เจ็บป่วยฉุกเฉินถึงแก่ชีวิตไม่ถูกถามสิทธิ รักษาทุกที่ทั่วถึงทุกคน” สามารถเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทุกแห่งทั่วประเทศได้ทันทีที่อยู่ใกล้ที่สุด ในขณะเดียวกัน ได้มีการจัดระบบบริการสาธารณสุขให้แรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบประกันสุขภาพทุกคนในรูปแบบของกองทุนประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว โดยแรงงานข้ามชาติที่มีใบอนุญาตทำงานถูกต้องตามกฎหมาย สามารถตรวจสอบสุขภาพและซื้อบัตรประกันสุขภาพได้ในราคาปีละ 1,900 บาท ในปี 2555 มีแรงงานข้ามชาติประมาณ 520,000 คนที่เข้าเป็นสมาชิกกองทุน และแรงงานข้ามชาติที่เข้าสู่ระบบประกันสังคมและอยู่ในฐานะผู้ประกันตน จำนวน 217,972 คน ในขณะเดียวกัน ได้มีการจัดระบบประกันสังคม และคุ้มครองให้ผู้ทำงานที่มีคุณค่าอย่างเดียวกันได้รับค่าตอบแทน สิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่เป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ โดยรัฐได้เร่งขยายหลักประกันสังคมให้มีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น ทำให้แรงงานมีหลักประกันคิดเป็นร้อยละ 29.7 ของกำลังแรงงาน โดยมีผู้ประกันตนในประกันสังคม (ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2556) ทั้งสิ้น 11.82 ล้านคน เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำนวน 9.46 ล้านคน มาตรา 39 จำนวน 0.99 ล้านคน และมาตรา 40 จำนวน 1.35 ล้านคน รวมถึงการเร่งขยายโอกาสการเข้าถึงบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ทั่วถึง ส่งผลให้ในปี 2556 ผู้สูงอายุ 7.29 ล้านคนได้รับเบี้ยยังชีพ โดยใช้เงินประมาณ 58,347 ล้านบาท

4.2 การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐานและเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ

4.2.1 คนไทยได้รับบริการสาธารณะที่มีคุณภาพและสามารถเข้าถึงบริการได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น โดย

1) โอกาสทางการศึกษาของเด็กไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการดำเนินนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ โครงการเรียนฟรี 15 ปี โครงการเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การให้ทุนการศึกษาแก่เด็กยากจน การจัดตั้งกองทุนการศึกษาสำหรับเด็กพิการ การพัฒนาการเรียนการสอนในระบบออนไลน์สำหรับคนพิการ และแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555 - 2559) มีเด็กพิการเข้าสู่ระบบการศึกษาเพิ่มขึ้นจาก 0.308 ล้านคน ในปี 2554 เป็น 0.337 ล้านคนในปี 2555 อย่างไรก็ตาม การจัดสรรเงินให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในปี 2555 จัดสรรได้เพียงร้อยละ 87.7 ของความต้องการกู้ สาเหตุสำคัญเนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้มีเด็กอีกจำนวนมากที่ขาดแคลนเงินเพื่อการศึกษาต่อ

2) คนไทยได้รับบริการสาธารณสุขที่เท่าเทียมและทั่วถึงมากขึ้น โดยเฉพาะโครงการ “เจ็บป่วยฉุกเฉิน ถึงชีวิต ไม่ถามสิทธิ ใกล้ที่ไหน ไปที่นั่น” ซึ่งประชาชนทุกสิทธิสามารถเข้ารับบริการ

ในโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดอย่างเสมอภาคและมีมาตรฐานเดียวกันโดยไม่ต้องสำรองจ่ายเงิน นอกจากนี้ มีการนำเทคโนโลยีการให้บริการแพทย์ทางไกล (Telemedicine) มาช่วยในการรักษาผู้ที่อยู่ห่างไกล การพัฒนาภาคีเครือข่ายที่จะเข้ามาช่วยดูแลผู้สูงอายุและฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ รวมทั้งการสร้างความรู้และแรงจูงใจเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ โดยจัดอบรมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 98,141 คน เพื่อเป็นแกนนำในการจัดการสุขภาพชุมชน

3) ประชาชนสามารถเข้าถึงสวัสดิการและบริการสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเพิ่มขึ้น โดยการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และการพึ่งตนเอง รวมทั้งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรสวัสดิการสังคมให้สามารถคิดริเริ่มนวัตกรรมใหม่ๆ โดยในปี 2555 มีผู้ได้รับประโยชน์ 253,611 คน เป็นเงินจำนวน 68.8 ล้านบาท **การจัดสวัสดิการเติมเต็มชีวิต** เพื่อหนุนเสริมให้เกิดความเท่าเทียมและความยั่งยืนของคุณภาพชีวิต มีการจัดบริการเพื่อดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ยากจนทุกคนอย่างเป็นระบบ **การให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาสผู้ยากไร้ ผู้พิการ อาทิ การสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การฝึกทักษะอาชีพให้กับผู้มีรายได้น้อย การพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแก่เด็กเร่ร่อน การพัฒนาศักยภาพชุมชนบนพื้นที่สูง ชุมชนพื้นที่ การที่ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพเพิ่มขึ้นเป็นรูปแบบขั้นบันได** ซึ่งผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพจำนวน 6.79 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2555 รวมถึงการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ผ่านกลไกอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และผู้นำชุมชนเป็นผู้ดำเนินงานหลักทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือสอดส่องเฝ้าระวังปัญหาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุทุกคนในชุมชน นอกจากนี้ ผู้ด้อยโอกาสที่เป็นคนพิการได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการในปี 2555 มีจำนวน 1,327,467 คน เพิ่มขึ้นจาก 1,207,171 คนในปี 2554 นอกจากนี้ รัฐบาลได้ส่งเสริมให้สถานที่ราชการจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน 5 ประเภท คือ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูล ปัจจุบันดำเนินการแล้ว 8,116 แห่ง รวมทั้งการดำเนินโครงการบ้านนออยู่สำหรับคนพิการนอร่องใน 5 จังหวัด คือ นนทบุรี ปทุมธานี สระบุรี อุทัย และสิงห์บุรี

4) การสนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้าถึงความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยสนับสนุนเงินกองทุนยุติธรรม เพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือคนจนและคนด้อยโอกาสให้ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม เช่น การวางเงินค่าธรรมเนียมศาล การจ้างทนาย และการวางเงินเป็นหลักประกันการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นต้น ในปี 2555 มีผู้ขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนยุติธรรมแล้วจำนวน 2,097 ราย **จัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกเป็นธรรมอำเภอขึ้นครบทุกอำเภอทั่วประเทศ** เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน อันเนื่องมาจากการได้รับความไม่เป็นธรรม โดยดำเนินการเชิงรุกให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบล หมู่บ้านเพื่อรับทราบปัญหาและช่วยเหลือแก้ไขทันที รวมทั้งการ**จัดทำระบบสายด่วน (Call Center) ศูนย์สิทธิเสรีภาพ** เพื่อเป็นช่องทางในการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับปรุงกลไกการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกยุติธรรม อาทิ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ การสนับสนุนทางการเงิน และการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ช่วยให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว แต่ก็ยังพบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการให้บริการงานยุติธรรมผ่านกลไกต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งจะต้องมีการให้ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถเลือกใช้ช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4.2.2 สนับสนุนการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยและการเข้าถึงระบบสาธารณสุขภาค โดยการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยให้มีการกระจายตัวอย่างทั่วถึงมากขึ้น อาทิ **โครงการเคหะชุมชน** จัดสร้างที่อยู่อาศัยจำนวน 141,522 หน่วย ในลักษณะเช่าและเช่าซื้อ สำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง **โครงการปรับปรุงชุมชนแออัด** เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการปรับปรุงในที่ดินเดิม การจัดหาที่อยู่ใหม่ และการประสานประโยชน์ทางที่ดิน ดำเนินการรวม 233,964 หน่วย **โครงการบ้านเอื้ออาทร** ดำเนินการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และภูมิภาคทั่วประเทศ มีเป้าหมายในการจัดสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยต่อครัวเรือนไม่เกิน 40,000 บาท ต่อเดือน ปัจจุบันก่อสร้างแล้วเสร็จ 283 โครงการ จำนวน 264,767 หน่วย **โครงการบ้านมั่นคง** เพื่อสร้างความมั่นคงในที่ดินและที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยในชุมชนแออัดทั่วประเทศ ที่เน้นให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหลักในการแก้ปัญหา ดำเนินการครอบคลุม 70 จังหวัด 286 เมือง/เขต 1,722 ชุมชน 94,421 ครัวเรือน นอกจากนี้ รัฐบาลยังมี**โครงการบ้านหลังแรก** เพื่อสนับสนุนผู้มีรายได้น้อยที่ไม่เคยมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองให้สามารถซื้อบ้านเป็นของตนเอง และ**โครงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นผู้มีรายได้น้อยและผู้ยากไร้** ภายใต้ชื่อ “บ้านสบายเพื่ออายุตา” โดยดำเนินการแล้วเสร็จพร้อมส่งมอบรวมทั้งสิ้น 30 หลังในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีและเชียงใหม่ และจะขยายโครงการไปยังส่วนภูมิภาคจำนวน 40 หลัง แต่ประเทศไทยยังไม่มีกำหนดนโยบายที่อยู่อาศัยแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ทำให้การพัฒนาที่อยู่อาศัยประสบปัญหาทั้งเรื่องการเข้าถึงแหล่งสินเชื่อที่อยู่อาศัย การจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาที่อยู่อาศัยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

4.2.3 กองทุนสวัสดิการชุมชนได้รับการสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งและมีสมาชิกเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายมากขึ้น การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือพึ่งพากันด้วยการบริหารจัดการกองทุนโดยชุมชน และได้รับการสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล/เทศบาล โดยได้รับงบประมาณสมทบจากภาครัฐในอัตรา 1 : 1 ผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เริ่มดำเนินการสมทบงบประมาณตั้งแต่ปี 2553 โดยมีกองทุนที่ได้รับการสมทบจำนวน 1,940 กองทุน รวมผู้รับประโยชน์ 0.861 ล้านราย อนุมัติเงินสมทบ 289.091 ล้านบาท และในปี 2554 มีกองทุนที่ได้รับการสมทบ 1,272 กองทุน รวมผู้รับประโยชน์ 0.43 ล้านราย อนุมัติเงินสมทบ 129.056 ล้านบาท และในปี 2555 มีกองทุนที่ได้รับการสมทบจำนวน 1,032 กองทุน รวมผู้รับประโยชน์ 0.374 ล้านราย อนุมัติเงินสมทบ 92.485 ล้านบาท

ตารางที่ 6 สรุปผลการอนุมัติงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน

ปีงบประมาณ	สมาชิกทั้งหมด (ราย)	สมาชิก 1 ปี (ราย)	จำนวนกองทุน (กองทุน)	อนุมัติเงินสมทบ (บาท)
ปี 2553	1,137,411	861,436	1,940	289,091,692.00
ปี 2554	605,631	430,427	1,272	129,056,455.00
ปี 2555	528,711	374,651	1,032	92,485,190.00
รวม	2,271,753	1,666,514	4,244	510,633,337.00

ที่มา : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

4.2.4 การพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น และมุ่งเพิ่มสวัสดิการพื้นฐานเพื่อสร้างหลักประกันชราภาพ โดยการส่งเสริมการออมที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนในชุมชน และภาครัฐร่วมสมทบเพื่อเป็นแหล่งทุนที่เข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตน มาตรา 40 เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงเมื่อชราภาพ ผลการพัฒนาในช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พบว่า กองทุนมีการจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง ส่งผลให้ภาคประชาชนมีการตื่นตัวได้จัดตั้งกลุ่มองค์กรการเงินและกลุ่มสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้น ในปี 2555 จำนวนกลุ่มสวัสดิการชุมชน และองค์การการเงินเพิ่มขึ้นเกือบร้อยละ 30 และ 20 หรือมีจำนวน 34,051 และ 38,862 องค์กร จำนวนสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชน เพิ่มขึ้นร้อยละ 40 หรือมีจำนวน 6.87 ล้านคน ขณะที่สมาชิกกลุ่มองค์กรการเงิน ลดลงร้อยละ 3 หรือมีจำนวน 9.64 ล้านคน เนื่องจากบางส่วนได้ยกระดับสู่กลุ่มสวัสดิการชุมชน และเงินออมของกองทุนสวัสดิการชุมชน และองค์การการเงินมีจำนวน 791.78 และ 11.03 ล้านบาท ตามลำดับ การดำเนินงานดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนโดยเฉพาะผู้ที่มีฐานะยากจน สามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่าย ได้รับสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ที่รัฐยังไม่สามารถดำเนินการได้ เป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมระหว่างคนในชุมชน และระหว่างคนในชนบทกับในเมือง

4.2.5 เจตคติของสังคมไทยต่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในภาพรวมมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ผู้หญิงยังมีส่วนร่วมทางการเมืองและการบริหารในระดับต่ำ โดยพบว่าสังคมไทยมีการปรับเจตคติที่เอื้อต่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชายมากขึ้น ผู้ชายมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน และดูแลสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น รับฟังความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกันในเรื่องสำคัญๆ ของครอบครัว ผู้หญิงได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพทางการศึกษามากขึ้นและได้ศึกษาต่อในระดับสูงเท่าเทียมกับผู้ชาย มีส่วนร่วมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และการบริหารเพิ่มขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บูรณาการมิติชายหญิงเข้าสู่งานดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อสร้างความสมดุล เสมอภาค และเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม เจตคติของสังคมไทยที่มีต่อผู้หญิงในการเข้าร่วมตัดสินใจทางการเมือง และการบริหารยังมีสัดส่วนที่ต่ำ แม้ว่าสัดส่วนของผู้หญิงที่สามารถก้าวเข้าสู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงของภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต สะท้อนได้จากนักบริหารหญิงเพิ่มเป็นร้อยละ 25.5 ในปี 2554 เทียบกับร้อยละ 10.6 ในปี 2536 แต่ผู้หญิงมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองหรือเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสัดส่วนที่ต่ำมากเพียงร้อยละ 15.8 และมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น เป็นนายก อบต. รองนายก อบต. และสมาชิก อบต. เพียงร้อยละ 13 ในปี 2554 จึงควรให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทหญิงและชายในการร่วมพัฒนาประเทศ

4.2.6 ระบบข้อมูลด้านการคุ้มครองทางสังคมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สะท้อนได้จากการที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับการจัดทำฐานข้อมูลด้านสังคม โดยในช่วงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีการจัดทำร่าง แผนพัฒนาสถิติสาขาสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555 - 2558 ภายใต้แผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2554 - 2558 การจัดเก็บข้อมูลจะครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนด้อยโอกาส คนพิการ เป็นต้น ในการให้การคุ้มครองทางสังคม ทางด้านการให้บริการทางสังคม การช่วยเหลือทางสังคมและการประกันสังคม ซึ่งข้อมูลที่ได้สามารถใช้ในการวิเคราะห์ วางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาทางด้านสังคม ขณะนี้มีความคืบหน้าในการดำเนินงานกว่าร้อยละ 80 นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้านสังคมอย่างต่อเนื่อง อาทิ การเก็บสถิติผู้รับบริการทางสังคม และการประมวลสถิติด้านสังคม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปใช้

ประโยชน์ในการวางแผนและจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้สามารถเข้าถึงสิทธิต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

4.3 การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการดำเนินชีวิตในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี

4.3.1 การเสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยการจัดการความรู้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสัดส่วนหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชนนั้นเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 36.26 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 37.82 ในปี 2554 จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 71,137 หมู่บ้าน ทั้งนี้เป็นผลจากแนวทางการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐที่มุ่งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันภายในชุมชน มีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ผ่าน “ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ของชุมชนหรือศูนย์สาธิตของหมู่บ้าน” เพื่อการพัฒนาชุมชน กระตุ้นการเรียนรู้จากปราชญ์หรือผู้รู้ภายในชุมชน ทำให้ประชาชนสามารถแสดงออกทางความคิด และถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครีวเรือนมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของชุมชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกิจกรรมความร่วมมือที่เอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน เช่น การร่วมแรงร่วมใจทำความสะอาดชุมชน การออกแรงงาน เงิน หรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ

ตารางที่ 7 การเสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ ปี 2550 - 2555

หน่วย : ร้อยละ

รายการ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10					แผนฯ 11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
1. สัดส่วนหมู่บ้านที่มีการเรียนรู้โดยชุมชน (ร้อยละ)	36.26	-	36.6	-	37.82	-
2. จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ¹ เฉลี่ยต่อหมู่บ้าน(คน)	32	-	33	-	33	-
3. จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด(หมู่บ้าน)	69,763	-	71,130	-	71,137	-
4. การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะของครัวเรือนรายภาค						
เหนือ	95.9	96.3	98.8	99.2	99.4	99.6
ตะวันออกเฉียงเหนือ	97.1	97.0	99.7	99.7	99.8	99.9
กลาง	92.5	94.4	96.9	97.4	98.3	99.4
ใต้	93.7	95.2	96.6	96.8	97.5	99.7
5. ครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะในภาพรวม	95.3	96.0	98.4	98.6	99.0	99.7

ที่มา : รายการ 1-3 จาก ข้อมูลหมู่บ้านชนบทไทย (กชช. 2 ค.) กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

: รายการ 4-5 จากรายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย (จปฐ.) ปี 2550-2554 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

¹ จำนวนผู้มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ครอบครัวด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม แพทย์แผนไทย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทุน /ธุรกิจชุมชน ศิลปกรรม ภาษา/วรรณกรรม ประเพณี /ศาสนา /ประเพณี และด้านโภชนาการ

อย่างไรก็ตาม ความสมานฉันท์ในสังคมไทยต้องเร่งพัฒนา โดยดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 70.45 ในปี 2550 เหลือร้อยละ 53.75 ในปี 2554 ซึ่งอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข โดยเร่งสร้างความสมานฉันท์และสังคมที่มีธรรมาภิบาลให้เพิ่มขึ้นในสังคมไทยเพื่อส่งเสริมให้เกิดพลังทางสังคมที่ทุกภาคส่วนสามารถแสดงออกทางความคิดได้อย่างสร้างสรรค์

ตารางที่ 8 ดัชนีสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล ปี 2550 – 2554

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบของดัชนี	แผนฯ 10				
	2550	2551	2552	2553	2554
ภาพรวม	70.45	74.95	60.37	55.70	53.75
1. การมีจิตสำนึกประชาธิปไตย	56.70	68.10	68.10	65.50	65.50
2. สังคมที่มีธรรมาภิบาล	66.00	70.00	68.00	70.00	68.00
3. ความสมานฉันท์	88.65	86.74	45.01	31.59	27.75

ที่มา : สำนักประเมินผลและเผยแพร่การพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หมายเหตุ : ระดับดีมาก = ร้อยละ 90.0 – 100

ระดับดี = ร้อยละ 80.0 – 89.9

ระดับปานกลาง = ร้อยละ 70.0 – 79.0

ระดับต้องปรับปรุง = ร้อยละ 60.0 – 69.9

ระดับเร่งแก้ไข ≤ ร้อยละ 59.9

4.3.2 เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชนด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการแผนแม่บทชุมชน มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับภาคีการพัฒนาขยายสู่ภาคประชาสังคมและชุมชน รวมถึงมีการพัฒนาแบบองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางและพัฒนาการแบบมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในท้องถิ่น สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมชุมชน ให้สามารถแก้ปัญหาชุมชนที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง รวมถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนเพื่อพัฒนาชุมชนได้ อย่างไรก็ตาม ต้องเร่งสร้างความเชื่อมโยงกันของแผนตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น จังหวัด จนถึงระดับชาติ ตลอดจนต้องมีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนให้รองรับและสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้ามาของประชาคมอาเซียนในอีกสองปีข้างหน้า จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้สำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพื่อให้คนในชุมชนเตรียมความพร้อมสำหรับการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนต่อไป

4.3.3 เพิ่มและปรับปรุงช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของภาครัฐ การดำเนินโครงการขนาดใหญ่ การจัดสรรทรัพยากร และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้จ่ายของภาครัฐ พบว่า การเผยแพร่ผลการปฏิบัติราชการของภาครัฐมีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยประชาชนรับรู้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการปฏิบัติงานของภาครัฐ ตลอดจนช่องทางขอเข้ารับบริการข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ และการร้องเรียนหรือการอุทธรณ์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 458 ครั้ง ในปี 2551 เพิ่มขึ้นเป็น 880 ครั้ง ในปี 2555 ในขณะที่เดียวกันภาครัฐได้มีความพยายามเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชน โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากการเผยแพร่เอกสาร ณ ที่ทำการ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบจำนวนประชาชนที่เข้ารับบริการข้อมูลข่าวสารของภาครัฐปี 2555 ต่อประชากรไทยทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 0.001 แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ได้ใช้บริการขอรับข้อมูลข่าวสารของภาครัฐ หรือการร้องเรียนภาครัฐตามเป้าหมายที่คาดหวัง โอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายในการให้ประชาชนเข้าถึงข่าวสารการปฏิบัติงานของภาครัฐ เพื่อมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้

จ่ายของภาครัฐจึงยากที่จะสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นภาครัฐจึงต้องการการทำงานเชิงรุกเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีความตื่นตัวต่อการตรวจสอบผลการปฏิบัติราชการและการใช้จ่ายงบประมาณของภาครัฐ โดยการเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น ผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและแหล่งข้อมูลต่อไป

ตารางที่ 9 แสดงเรื่องร้องเรียนและอุทธรณ์ของหน่วยงานภาครัฐในภาพรวม ปี พ.ศ. 2550 – 2555

รายการ	แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10					แผนฯ 11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ร้องเรียน	276	268	365	84	84	647
อุทธรณ์	182	189	219	44	44	233

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

4.3.4 ส่งเสริมให้ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) กำหนดให้บริษัทที่ออกหลักทรัพย์เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคม นโยบายและการดำเนินการของบริษัทที่แสดงว่าได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไว้ในแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และรายงานประจำปี อย่างไรก็ตามรูปแบบของ CSR ที่ผ่านมามักมุ่งเน้นไปที่การสงเคราะห์และช่วยเหลือ เพื่อหวังผลทางการตลาด ซึ่งสร้างผลกระทบเพียงวงแคบ และยังขาดมิติของความยั่งยืน ดังนั้น ในระยะต่อไปจึงควรรณรงค์ ส่งเสริม CSR ในรูปแบบของการลงทุน และความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ในขณะเดียวกัน ประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทุจริตทั้งในภาครัฐ และภาคการเมืองเพิ่มขึ้น เห็นได้จากการจัดตั้งภาคีเครือข่ายและมูลนิธิจำนวนมากที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและเฝ้าระวัง รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ต่างๆ อย่างไรก็ตาม ผลสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์ปชั่นของประเทศไทยประจำเดือนธันวาคม 2555 พบว่า ผู้ที่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและแก้ไขการทุจริตเป็นกลุ่มคนที่มีอายุ 30 - 59 ปี ในขณะที่เยาวชนอายุ 15 - 29 ปี ถึงร้อยละ 25 - 28 กลับเห็นว่า การทุจริตเป็นเรื่องไกลตัว ดังนั้นจึงควรมุ่งเน้นปลูกฝังค่านิยมการต่อต้านการทุจริตคอร์ปชั่นผ่านระบบการศึกษา เพื่อสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านคอร์ปชั่นในหมู่นักเรียน นักศึกษา

4.3.5 พัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อการคุ้มครองภายในประเทศและรองรับการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ และข้อมูลข่าวสารอย่างเสรีในประชาคมอาเซียน ได้มีการพัฒนามาตรฐานระบบการคุ้มครองผู้บริโภคให้มีประสิทธิภาพ ทัดเทียมระดับสากล มีการพัฒนาระบบการควบคุมกำกับผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ และพัฒนาผู้บริโภคให้มีศักยภาพ เพื่อพึ่งพาตนเองได้ในการเลือกผลิตภัณฑ์ โดยการเสริมสร้างความรู้ของประชาชนในการเลือกซื้อเลือกบริโภค มีการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านสินค้าและบริการ ปรับปรุงกฎหมายควบคุมและกำกับดูแลสื่อให้เผยแพร่ข้อมูลแก่ผู้บริโภคอย่างมีความรับผิดชอบ จัดให้มีเครือข่ายให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจด้านการผลิตสื่อและโฆษณา เกิดความรู้ความเข้าใจ มีจิตสำนึก และสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการผลิตสื่อเผยแพร่โฆษณาที่เอื้อต่อรูปแบบการบริโภคที่ยั่งยืน นอกจากนี้ในภูมิภาคอาเซียน มีกลไกความร่วมมือขององค์กรผู้บริโภคในการคุ้มครองผู้บริโภค ในนาม “สภาผู้บริโภคอาเซียน” (Southeast Asian

Consumer Council) โดยได้ตกลงที่จะร่วมมือกันในการแก้ปัญหาให้กับผู้บริโภคจากการเปิดการค้าเสรีในภูมิภาคนี้ 3 ด้านคือ บริการด้านสายการบิน การซื้อขายทางอินเทอร์เน็ต และบริการสาธารณสุข

4.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้มีคุณค่าร่วมและตระหนักถึงผลประโยชน์ของสังคม และเสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีระบบการตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม

4.4.1 สังคมไทยมีการรวมกลุ่มกันบนพื้นฐานความไว้วางใจและเกื้อกูลกันมากขึ้น โดยประชาชนที่มีความแตกต่างในด้านความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีการยอมรับกันมากขึ้นจากการเสริมสร้างให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในกลุ่มเยาวชน เสริมสร้างการยอมรับในความเชื่อและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่างๆ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติและศาสนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ยังคงเป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 1,054 ครั้งในปี 2554 เป็น 1,450 ครั้งในปี 2555 ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ริเริ่มด้วยการลงนามในเอกสารสำหรับการพูดคุยเพื่อสันติภาพ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการเจรจาสันติภาพของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคาดหวังว่าจะนำสันติสุขกลับคืนสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในที่สุด

4.4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยมากขึ้นส่งผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น มีการดำเนินโครงการรณรงค์โดยภาคส่วนต่างๆ เพื่อเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ในกลุ่มเด็กเยาวชน นักเรียน นิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย การส่งเสริมเยาวชนเพื่อการเรียนรู้ประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง โดยสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยในแต่ละจังหวัดให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและมีความรักความห่วงใยในท้องถิ่นของตน มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวม 4,560 คน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนสู่การเลือกตั้ง โดยอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งแก่เยาวชน 3,000 คน การเผยแพร่ความรู้การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน นักศึกษา โดยจัดอบรมแก่นำนักเรียนเพื่อเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้เยาวชนในสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน และสังคมทั่วไปได้อย่างเป็นระบบ ผู้เข้าร่วมรวม 1,178 คน การจัดโครงการโรงเรียนประชาธิปไตย โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นสถาบันเรียนรู้ด้านการเมืองการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นอกจากนี้ มีการตั้งศูนย์ศึกษาประชาธิปไตย ให้ความรู้เรื่องการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยเป็นศูนย์กลางการศึกษาต้นแบบผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ กิจกรรมและเกมส์ เพื่อกระตุ้นความสนใจและมีสถานจำลองให้ผู้เข้าชมได้ร่วมกิจกรรมบทบาทสมมุติทดลองให้ผู้สนใจเข้ามาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อวางรากฐานแนวคิดประชาธิปไตย มีจำนวนผู้เข้าร่วมรวม 3,105 คน โดยที่ประชาชนได้แสดงการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเพื่อกำหนดทิศทางในการบริหารท้องถิ่นของตน ผ่านการใช้สิทธิในการเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2556 ที่ผ่านมามีผู้ใช้สิทธิทั้งสิ้นคิดเป็นร้อยละ 63.98 ซึ่งมากกว่าการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2551 ซึ่งมีผู้มาใช้สิทธิเพียงร้อยละ 51.10

4.4.3 ข้าราชการทุกระดับได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยข้าราชการทุกระดับได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปี 2555 มีผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ เช่น ฝึกอบรมข้าราชการที่จะเข้าสู่ตำแหน่งประเภทบริหารระดับต้นและระดับสูง รวม 256 คน ฝึกอบรมหัวหน้าส่วนราชการระดับ

ปลัดกระทรวง อธิบดี และผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การทำงานเชิงบูรณาการ จำนวนกว่า 350 คน การพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสูง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างคลังกำลังคนคุณภาพซึ่งปัจจุบันมีผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 706 คน จัดทำหลักสูตรสร้างความตระหนักรู้ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อเป็นหลักสูตรกลางสำหรับส่วนราชการนำไปใช้พัฒนาข้าราชการเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งสำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับข้าราชการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาครวม 7,144 คน รวมทั้ง หลักสูตรพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการปฏิบัติราชการซึ่งเป็นหลักสูตรการพัฒนาทางไกลด้วยวิธีอีเล็คทรอนิกส์หรือ e - learning จำนวนรวม 102 หลักสูตร โดยปี 2555 มีผู้สมัครเข้ารับการอบรมทางไกลจำนวน 75,200 คน ผ่านการอบรม 41,571 คน และมีผู้ผ่านการอบรมนับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2552 เป็นต้นมารวมจำนวน 100,851 คน ตลอดจน ดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อรับทุนเล่าเรียนหลวง ทุนไทยพัฒน์ และทุนรัฐบาล ประจำปี 2555 จำนวนกว่า 143 ทุน

4.4.4 ประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ลดลง

โดยผลการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบัน IMD จากประเทศทั้งหมด 59 ประเทศ พบว่าขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยโดยรวมลดลง จากลำดับที่ 27 ในปี 2554 เป็นลำดับที่ 30 ในปี 2555 และประสิทธิภาพของภาครัฐลดลงจากลำดับที่ 23 เป็นลำดับที่ 26 ในช่วงเวลาเดียวกัน เนื่องจากการบริหารจัดการจัดการภาครัฐ 3 ด้านมีประสิทธิภาพแย่ง คือ ฐานะการคลัง กฎหมายด้านธุรกิจ และการบริหารด้านสังคม ในขณะที่อีก 2 ด้าน คือ นโยบายการคลังมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและยังอยู่ในลำดับที่ดี อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการที่สำคัญเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพภาครัฐ เช่น การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ หรือ PMQA (Public Sector Management Quality Award) เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของส่วนราชการ จังหวัด และสถาบันอุดมศึกษาให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล ซึ่งผลการดำเนินงานมีส่วนราชการระดับกรมที่ได้รับการรับรองเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐระดับพื้นฐาน (Fundamental level) จำนวน 36 ส่วนราชการ จาก 42 ส่วนราชการ และส่วนราชการระดับจังหวัด จำนวน 12 ส่วนราชการ จาก 15 ส่วนราชการ นอกจากนี้ ระบบราชการไทยยังคงมีปัญหาด้านความโปร่งใส แม้จะมีการจัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการและประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการ จังหวัด และสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐและพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ จากการประเมินของสถาบัน IMD พบว่า ขีดความสามารถการพัฒนาประสิทธิภาพระบบราชการไทยมีคะแนนเฉลี่ยลดลง จาก 3.59 คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน) ในปี 2554 เหลือ 3.52 ในปี 2555 และประสิทธิภาพระบบราชการไทยยังอยู่ในระดับไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส (Transparency) อยู่ในลำดับที่ 50 จากทั้งหมด 59 ประเทศ ในปี 2555 ซึ่งลำดับแย่งจากปี 2554 ที่อยู่ในลำดับที่ 41

ตารางที่ 10 ลำดับขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยโดยรวมด้านประสิทธิภาพภาครัฐ และ
ความสามารถในการพัฒนาประสิทธิภาพระบบราชการของไทย (State efficiency) ปี
2550 – 2555

รายการ	แผนฯ10					แผนฯ11
	2550	2551	2552	2553	2554	2555
ลำดับขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยรวม	33	27	26	26	27	30
ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government efficiency)	27	22	17	18	23	26
♦ ฐานะการคลัง (Public finance)	16	29	20	14	11	18
♦ นโยบายการคลัง (Fiscal policy)	6	5	8	7	7	6
♦ กรอบการบริหารด้านสถาบัน (Institutional framework)	45	40	26	32	35	32
♦ กฎหมายด้านธุรกิจ (Business legislation)	37	29	29	28	39	44
♦ กรอบการบริหารด้านสังคม (Societal framework)	40	36	26	33	47	50
♦ กรอบกฎหมายและกฎระเบียบ (Legal and regulatory framework)	46 (3.23)	34 (3.78)	21 (4.78)	32 (4.09)	33 (4.32)	35 (4.38)
♦ ความยืดหยุ่นของนโยบายรัฐบาล (Adaptability of government policy)	40 (3.38)	21 (4.34)	16 (4.94)	29 (4.11)	30 (4.59)	37 (4.13)
♦ การตัดสินใจของรัฐบาล (Government decisions)	49 (2.79)	36 (3.30)	28 (3.79)	37 (3.24)	38 (3.55)	44 (3.67)
♦ ความโปร่งใส (Transparency)	38 (3.92)	46 (2.70)	29 (3.97)	33 (3.70)	41 (3.57)	50 (2.90)
♦ ระบบราชการ (Bureaucracy)	34 (2.58)	21 (3.11)	23 (2.90)	24 (3.20)	25 (3.68)	23 (3.96)
♦ การทุจริตและประพฤติมิชอบ (Bribing and corruption)	39 (2.00)	41 (1.95)	41 (1.91)	40 (1.79)	42 (1.80)	42 (2.08)
♦ คะแนนเฉลี่ย	2.98	3.20	3.72	3.36	3.59	3.52
จำนวนประเทศ	55	55	57	58	59	59

ที่มา : IMD, World Competitiveness Yearbook (2007-2012)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บเป็นค่าคะแนน

4.4.5 รัฐดำเนินยุทธศาสตร์ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการคอร์รัปชันมากขึ้น โดยดำเนินการผ่าน 4 แผนงานเร่งด่วน ประกอบด้วย 1) ปลุกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักรู้ โดยการรณรงค์และยกย่องเชิดชูผู้มีความประพฤติดี มีความสุจริต ยุติธรรม และซื่อสัตย์ 2) พัฒนาการให้มีความโปร่งใสยิ่งขึ้น โดยการจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการของตนเองเพื่อเน้นการปฏิบัติจริงที่เกิดจากข้างใน 3) ตรวจสอบและระวังเชิงรุกการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มขึ้น โดยการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน (Anti-Corruption War Room) สายด่วน ป.ป.ท. หมายเลข 1206 การร้องเรียนทั่วประเทศในผู้รับเรื่องร้องเรียนทุจริตทั่วประเทศ 77 จังหวัด และทาง เว็บไซต์ www.stopcorruption.go.th และ 4) การปราบปรามที่จริงจังและการลงโทษที่เข้มงวด โดยการประกาศลงโทษผู้กระทำความผิดการทุจริตคอร์รัปชัน ให้สาธารณชนได้รับรู้ เพื่อสร้างความตื่นตัวและเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดทุจริต ควบคู่ไปกับการให้โอกาสกับผู้ที่ต้องการกลับตัวอย่างแท้จริง นอกจากนี้ รัฐยังสนับสนุนการรณรงค์ของภาคส่วนต่างๆ ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ภาคธุรกิจเอกชน ประกอบด้วยหอการค้าไทย หอการค้าจังหวัดทั่วประเทศ และองค์กรภาคีเครือข่าย 28 องค์กร ร่วมกันประกาศเจตนารมณ์ในการรณรงค์ต่อต้านการคอร์รัปชัน

4.4.6 ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมและระบบการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมด้วยมาตรการเชิงรุกให้เข้าถึงความเป็นธรรมได้โดยง่าย รวมทั้งขยายการให้บริการและให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพิ่มมากขึ้น โดยการ 1) ปรับปรุงระบบการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาเชิงรุก ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดอาชญากรรมหรือความบกพร่องของกระบวนการยุติธรรม 2) ดำเนินมาตรการเชิงรุกเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้โดยง่าย โดยการจัดทำระบบสายด่วนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (Call Center) เพื่อเป็นช่องทางในการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้ต้องหาจำเลย พยานในคดีอาญา และผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ และ 3) อำนวยความเป็นธรรมในสังคม เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวกรวดเร็วและให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยได้ตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกอำนวยความสะดวกขึ้นทุกอำเภอทั่วประเทศเพื่อเป็นศูนย์กลางให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ไม่เป็นธรรม แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และลดความขัดแย้งในพื้นที่ ซึ่งมีการจัดตั้งแล้ว จำนวน 878 แห่ง ครอบคลุมพื้นที่ 76 จังหวัดทั่วประเทศ การอำนวยความสะดวกทางอาญา รวมทั้งสิ้น 82,733 คดี

4.4.7 ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิ การเพิ่มช่องทางในการรับข้อร้องเรียน และให้ความช่วยเหลือ เยียวยาแก่ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น โดยการขยายโอกาสให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิในด้านค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย การคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา การคุ้มครองพยานในคดีอาญา ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 พร้อมทั้งมีกองทุนยุติธรรมในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินกับประชาชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ การเพิ่มช่องทางให้ประชาชนได้รับการช่วยเหลือด้านกฎหมาย และการเยียวยาตามสิทธิเพิ่มขึ้นผ่านคลินิกยุติธรรม/ยุติธรรมจังหวัดให้การคุ้มครองสิทธิกับผู้ต้องหาคดีอาญาในการให้คำแนะนำและช่วยเหลือ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาที่พ้นโทษได้รับโอกาสในการจ้างงาน โดยมีโครงการคืนคนดีสู่สังคม ที่ได้จ้างงานผู้พ้นโทษ จำนวนทั้งสิ้น 845 อัตรา

4.4.8 รัฐผลักดันยุทธศาสตร์พัฒนาการเมืองและสร้างกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจในทุก ระดับ ด้วยการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในนโยบายหรือมาตรการสาธารณะ รวมทั้ง การใช้จ่ายงบประมาณ โดยได้นำแผนพัฒนาการเมืองไปสู่การปฏิบัติ เพื่อการสร้างความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาประชาชนชาวไทยให้มี ความรู้และความเข้าใจถึง สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพอย่างถูกต้องตามระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งได้สนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือ ตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น โดยมีการตรวจสอบ และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกี่ยวกับโครงการของรัฐ ผ่าน www.publicconsultation.opm.go.th พบว่า เป็นโครงการที่ต้องปฏิบัติตาม ระเบียบฯ จำนวน 1,031 โครงการ

4.4.9 รัฐส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นพลังหนุนเสริมการพัฒนา ให้ ผู้คนทุกภาคส่วนของสังคม ได้มีช่องทางรับรู้ข้อมูลข่าวสารทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและแหล่งอื่นที่ถูกต้อง เป็นธรรม และสร้างสรรค์ และพัฒนาศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและ สื่อสารต่าง ๆ อย่างปลอดภัยและเหมาะสม โดยเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม ในการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามความสนใจ โดยในปีการศึกษา 2555 เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 800,000 คน ได้ใช้ แท็บเล็ตพีซีเพื่อการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารตามความสนใจ ควบคู่ไปกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน เพื่อใช้กับเครื่องแท็บเล็ต และการพัฒนาระบบโครงข่าย (Wi-Fi Network) เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการ สอน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา ซึ่งอยู่ระหว่างดำเนินการจัดเตรียมระบบโครงข่ายไร้สาย (Wi-Fi Network) รวมถึงให้ประชาชนทุกครัวเรือนสามารถเข้าถึงความรู้วิชาการต่างๆ ผ่านโครงการบริการเครือข่าย อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง (Wi-Fi) โดยรัฐได้ดำเนินโครงการ Smart Network ซึ่งมีเป้าหมายกระจายการใช้งาน อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงทั้งแบบมีสายและไร้สายให้ครอบคลุมมากกว่าร้อยละ 80 ของประชากรทั้งประเทศ ภายในปี 2558 รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานบรอดแบนด์แห่งชาติ (National Broadband Network Company หรือ NBNC) ขึ้นในประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสื่อปลอดภัยและ สร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ การสร้างภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมการใช้สื่อเชิง สร้างสรรค์ รมรงค์กระแสดังคม สร้างความตระหนักร่วมถึงการบริโภคสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ และการ บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้มีการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสื่อปลอดภัยและ สร้างสรรค์แห่งชาติ สายด่วน 1765 และจัดทำเว็บไซต์ศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อเป็นกลไกช่องทางสำหรับการ ติดต่อสื่อสารระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคม ในการมีส่วนร่วม ให้คำแนะนำปรึกษา รวมไปถึงการ ร้องเรียนในประเด็นที่เกี่ยวกับสื่อและวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นช่องทางเข้าถึงสาเหตุสำคัญของปัญหาสื่อที่ส่งผล กระทบต่อสังคม

5 สรุปและประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

5.1 เร่งรัดการจัดบริการทางสังคมให้ครอบคลุมทั้งในระดับพื้นที่และกลุ่มคนที่ขาดโอกาสในการ เข้าถึง ควบคู่กับยกระดับคุณภาพบริการให้เกิดความเท่าเทียมกันมากขึ้น โดยสร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาค ส่วนและบูรณาการการดำเนินงานบริการทางสังคมในทุกระดับ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การให้ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถเลือกใช้ช่องทางในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณะ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนการพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลด้านการคุ้มครองทางสังคมให้

มีความครบถ้วน ทันสมัย สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์และกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครบถ้วน

5.2 สนับสนุนการเชื่อมโยงระบบสวัสดิการชุมชนให้เป็นสวัสดิการหลักของชุมชน มีระบบสวัสดิการที่หลากหลาย และนำไปสู่การเชื่อมโยงกับงานพัฒนาระหว่างชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ชุมชนมีระบบสวัสดิการภาคประชาชนที่เข้มแข็งสามารถจัดการและพึ่งตนเองตนเองในด้านต่างๆ รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาของชุมชน

5.3 ควรสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดการบริโภคเกินตัวที่นำไปสู่การเป็นหนี้ ควบคู่กับการเพิ่มองค์ความรู้ การวิเคราะห์สถานะกองทุนแก่เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์/องค์การเงินเพื่อสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจกระทบต่อความยั่งยืนของกองทุน

5.4 การพัฒนากำลังคนภาครัฐให้ปฏิบัติงานได้อย่างมืออาชีพ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในการเสริมสร้างระบบบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพ สามารถผลักดันนโยบายและขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ประเทศให้เกิดผลสำเร็จ โดยเฉพาะการพัฒนาผู้บริหารระดับสูงในส่วนราชการให้มีสมรรถนะและความพร้อมในการปฏิบัติงานภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ รวมทั้ง การเตรียมกำลังคนผู้สืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงทดแทนผู้ที่จะเกษียณอายุราชการไว้ล่วงหน้า เพราะเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญและมีผลกระทบในการบริหารราชการของส่วนราชการ ซึ่งส่วนราชการต่างๆ ควรมีการวางระบบผู้สืบทอดตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงโดยมีกลไกการคัดกรองบุคลากรที่มีศักยภาพและมีแนวทางการพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งอย่างเป็นระบบ
